

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Octóber' 19dikén, 1824.

Török Birodalom.

Eltelvén a' két hetek, mellyek arra kívántatnak, hogy Konstanczinápolyból Bécsbe tudósítások érkezzenek, valóban ismét érkezének, a' mellyek itt Bécsben tegnap (Octob. 18-dik napján) bocsátottak közre, és a' mellyek elég fontosok, s alkalmasok arra, hogy azon tudósításainkat, mellyeket mi, a' mi October' 5-dikén költ, XVIII-dik számú M. Kurirunkban közre bocsátottunk, részint kiegészítsünk részint megigazítsák, mint itt következnek: —

Konstanczinápolyból Sept. 25-dik napján: — Az Egyiptomi hajós sereg magát Septem'ber' elejétől fogva a' Konstanczinápolyival a' Budruni tengeröbölben összecsatolta vala, a' melly után ezek a' Görögökkel Sept. 5-dik és 9-dik napjain összecaptak s megverekedtek, de ezek mind csak olly összecsapások voltak, hogy semmi fontos resultatumjok nem lett. Hanem végezetre 10-dikben került köztök a' dolog olly fontos verkedésre, a' melly egész napon vakmerőséggel folytatott, és a' melyről most először lehet elmondani azt, hogy az Európai képzetelek szerint megérdemli a' Tengeri ütközetnek nevezetét. A' Görögök' célzása, mint látszott, a' volt ezen verkedéssel, hogy a' Konstanczinápolyi és Egyiptomi egygyesült hajós seregeket ezen öbölben egészen semmivé tegyék: hanem a' Török fővezér elejít vette a' Görögök' célzásának az által, hogy vitorláját a' szélnek eresztvén a' Görögök' elől elevezett s őket a'

Budruni tengerrenyülő foknál várta-be, hol a' vezérlése alá tartozó 46 hajókból két csatázó rendet formálván azon iparkodott, hogy a' Görögöknek a' szárnyára kerülhessen. A' Görögök ellenben a' magok sok gyujtó hajójikat (Branderjeiket) bocsátották a' Török hajóknak, de kevés haszonnal, mert csak az Egyiptomi hajós seregnek tehettek annyi kárt, hogy ebből az Afrikaine nevű fregátot és egy Brigget meggyujtottak s felégették.

A' Görögöknek ellenben sok embert kellett veszteni, mint hogy 12 vagy 15 hajójik süllyedtek a' tengerbe, s csak Tine szigetén 200 embert temettek-el. Gyanítható azonközben, hogy a' győzedelmet a' Törökök is a' Görögök is magoknak fogják tulajdonítani.

Görög tudósításaink még nincsenek ezen tengeri ütközetről: hanem azt, hogy a' Török vezér' hajós seregé által nyert győzedelmét az Egyiptomi két hadi hajóknak semmivé tétettetése által okoztatott karvállás feljül haladja, ezt bajosan lehet kétségbe hozni.

Corfu szigetén olly hír terjedett volt el már Sept. 17-dik napján, hogy a' Görögök a' 5-dikban történt verkedésben az Egyiptomi hajós seregből három nagy hajót és sok szállító hajókat fogtak-el és Nápoli-di-Romaniához vezették őket — hanem Konstanczinápolyban legalább Sept. 25-dik napjaig, mint látszott, semmit se tudtak ezen Corfui hírekről.

Hanem egyéb nevezetes hírekkel érkeztek vala az előtt vagy két nappal a' Kipudan Basától néhány Tatar postákt. Ezen

hírek szerint September 16-dik és 17-dik napjain újabb tengeri verekedések fordultak elé Stancho szigetének szomszadságában, hol a Görögök öt gyújtó hajót és 25 egyéb hajókat vesztek volna el, és itt (Konstanczinápolyban) azzal hízelkedtek magoknak a Törökök, hogy a Kapudan Basa Silihdarja nem soká el fogja az ezen utóbbi történetekről való körülállásos tudósítást küldeni. Mi is tehát, mint hogy a mi Smyruai tudósításaink, a melyek csak Sept. 19-dik napjáig terjednek, ezen történetekről semmit se említenek, még most tovább halasztani kéntelenítettünk az ezen Stanchoi ütközetről való ítéletünket; a melyet azonban olly fontosnak tart a Porta, hogy ezen napokban ismét azt beszéltek s erősítették, hogy a Kapudan Basa ezen esztendei csatázásainak bévégzése előtt még egy új próbát fogna Samos szigete ellen tenni.

A mi az Egyiptomi hajós sereget illeti, ez ugyan, mint hogy ide lett evezése közben, s az alatt is, míg az Ásiai partok mellett tartózkodott, a betegségek miatt sok embert s kiváltképpen nagyon sok lovat veszett, különösen maga már most bajosan fog valamely tengeri új munkát tenni, hanem a meddig a Kapudan Basa a tengeren marad, addig kétség kívül az is iparkodni fog ezzel egygyütt öszszeesztolódva dolgozni.

Hogy a Nagyvezér Galib Basa, mint ezelőtt két hetekkel, írtuk vala, letétt, igaz volt, de nem lett semmi lármás következése, mint némelyek gyanították. Mint ítélt felőle az ő ura a Császár s mi okért tette-le, kifejeztetik a következő szavakban, melyek a Császárnak az új Ministerhez intézett irásában előfordultak: —

„A téged megelőzőtt Nagyvezér, ki „a Tudósok” scregebéli ember, igen sokat „tartott a maga tehetségeiről és alkalmasságáról. Idejének igen nagy részét azon

„apró körülállásokra és foglalatosságokra fordította, a melyeket neki az alája „tartozott emberekre kellett volna bizni. „Nem is viselte magát olly alhatatos módon, mint a rendnek, fényitéknek, s „azon maga tulajdon tekintetének fenntartására, azon fényes hivatalban megkívántatott volna, a melynek ő volt a feje. Ő ezeket elmellőzte. Erre nézve hivatalból letétt.”

Egyéb eránt semmi keménységet nem mutatott hozzá a Császár. Vagyonát, a mely különben is nagyon kevés volt, nem bántották. Szankivetésbe se küldötték, hanem megengedték, hogy ott lakjék ezután, a hol neki fog tetszeni. Azt mondják, hogy nagyon jámbor s okos ember volt, a melyért sajnálják letéttetését; meg lehet, hogy a mostani terhez körülállásokhoz nem birt elég tehetséggel, mint hogy nagyon elégségtelenült volt. — Az új Nagyvezér neve Mehmed Selim Basa.

Sept. 21-kén fényes pompa tartás napja volt a Portánál. Elebb a Jancsároknak s egyéb reguláris katonaságnak az ő tartály esztendőre tartozó hó-pénzket osztották ki a Seralj 2-dik udvarán. Az után az új Francia Nagykövet General-Lieutenant Gróf Guilleminot bocsátatott első audienciára a Császár elejébe. A sok drága ajándékokat, arany-ezüst porcékát, porcellán, s kristály edényeket, órákat, s a Francia szorgalmatosság sok egyéb ritkaságait, már néhány napokkal előre behordták a Seraljba, a hol nagy kedvet találtak; meg is érdemlették, mert nagy becsűek. Ellenben a Török Udvar is drága ajándékokkal fizetett. Név szerint a Nagykövet különös szépségű tzboly bundát s gazdagon felszerszámozott paripát kapott ajándékol. A hozzátartozók is ittyen kaptak szép bundákat s egyéb ruhánémüket.

Az Anglus Nagykövet Lord Strangford még nem útozhatott-el Konstanczi-

nápolyból. Ő October' első napjaiban készült hajóra ülni, 's a' Török fő várost oda hagyni: hanem az a' Medina nevű fre-gát mely éppen útban volt Konstancziná-poly felé, hogy onnét ötet felvévén Lon-donba vigye, a' Livadiai Colonna nevű foknál fenékre akadott, 's mint mondják olly hasadást kapott, hogy mostanság ta-lám ki sem evezhet ismét.

Spanyol Ország.

A' Párisi Etoilében ezek találatnak: A' Királyi familia által ment lakni Sept. 22-dikén az Escuriálba. — A' Király az 1825-dik esztendő Octoberének 1-ső sze-réncsés napját, mellyen Ő Fl.ge a' Rebel-liseknek kezeikből három esztendei fogság után a' maga alattvalóji szeretetjének is-mét visszaadatott, egész a' késő maradé-kokig emlékezetessé akarván tenni, olly rendelést tett, hogy ennekutánna Ő Felsé-gének minden Státusaiban Te-Deum ének-léssel innepeltessék-meg Octob. 1-ső napja.

A' Carthagennai katona biztosság Sept. 19-kén 65 olly Constitúziós emberekre mondott ítéletet, a' kik azzal a' bűnnel vádoltattak, hogy a' Király ellen fegyvert fogtak. Nyolezan közzülük, kik közt egy Ka-pitány is találatik, arra ítéltettek, hogy hátulról lövettesenek agyon. Marquis Ra-fal egy esztendőig tartandó várbeli fogsá-g-ra ítéltetett. A' többek is külömbkülömb féle büntetésekre ítéltettek. —

Mint jeles dolgot úgy jegyzik-meg, hogy az Anglus újságlevelek folytában erős-sítik, hogy Olaneta az Indépendensék' ü-gyéhez állott, a' Madridi Udvari újság pe-dig, úgy nevezi őtet nagy tisztességgel, mint egygyet azok közzül, a' kik Peruban a' legitimus Monárkha' ügyének védelme-zésében hűségesen fáradoznak.

Generális Cruz, az előbbeni Hadi Minister, a' ki nem régen fogságra tété-

tett, még nem esak, hogy most is fogság-ban ül, hanem per indittatván elleve, e' még most is folytattatik. A' Párisi Moni-tör így irt felőlle Sept. 23-kán: — „Ahoz-képpest, mint a' volt Minister Cruz' pe-re előfelé halad, mind többtöbb emberek keverednek belé. Ezek közzé tartozik az a' Generalis S. Marq is, a' ki Valenziá-ban Generális Kapitányságot viselt, 's a' ki most Valenciában egy klastromba zá-rattatva ül. Azólta, hogy a' Tagus vize' partjain magokat mutatott revolúziós Ban-dák elszélesztődtek, már most minden felé fogdossák az azokhoz tartozott embe-reket. Többen találatnak ezek között Con-stitúziós időbeli tiszték is, kiket az egész Spanyolországban minden helységekben falukban és városokban felállittatott, úgy nevezett Királyi önként valalkozottak, Madridba nem régen behoztak. Egy ezen tiszték közzül azzal vádoltatik, hogy ré-szese lett volna az Aranjuezbén 1821-ben Juniusban előfordult lármáknak. Ma ismét megfogának ezen Bandákból három parasz-tokat, három katonákat, 's egy tisztet, ki a' régi K. testörző seregből való volt. Eze-ket is egy K. önkéntvállalkozottak' csapat-ja fogta-el a' Portugalliai határszéleken. Mondják, hogy ezen testörző tiszt 's a' három paraszto, a' Kanonok Vinueza' gyilkos megölettetésének részesei lettek volna. Nem lehet ezeket a' K. önkéntvál-lalkozó seregeket eléggé dicsérni. October' első napjától fogva egészszén ezekre bíztá a' Király a' maga Escuriáli lakó kastélyá-ban az egész őrizeti foglatatosságot. Az October' első napja az ő Felsége Kadiks-ból lett megszabadulásának emlékezetes napja. Az egész Királyi familia, Maria Francisika Princzaszszonyon kívül tellyes jó egészségben van. —

Az előbbeni Financziái Minister Er-ro, megnyerte, hogy Grenadából, hol eddig tartzkodott, ezután Valadolidban lakhassék hova már meg is érkezett.

A' Zamorai Kormányozót Don Aquilhuót is elfogták, és további rendelkezésig Malagába vitték, a' honnét, mint mondják, Madridba viszik őtet is. Mondják, hogy ő is az Ex-Minister-Cru x' ügyének részese volna, s az ő elfogattatásának híre nagy felindulást okozott, azért, hogy őtet öröklék a' buzgó Royalisták közzé tartozó embernek tartották lenni, s a' ki Zamorában csak nem olly régen is majd hogy áldozatjává nem lett a' maga Royalistai politikai gondolkodásának. Néhány sebeket kapott, a' mellyekből még ki se' gyógyult egészszen.

A' Párisi Journal-de-Debats is erőssíti Barcelonából hozzá küldetett és Sept. 26-kán költ tudósítások után, azt, hogy Generális San Mar c o t elfogták s az írásait Madridba vitték. Ezen Generálisnak elfogattatása annyival nagyobb felindulást okozott, hogy ő Madridban 1822-ben Julius' 7-dikén a' Király' ügyének tüzes védelmezése által magát különösen meg különböztette volt.

Generális Sagueti, a' ki Valencziában az ágyuzó sereget, és Oberster Dominguez, ki ugyan ott a' lovasságot organizálja, parancsolatot kaptak, hogy semmi olly' altisztet be ne vegyenek, ki a' revolúziós időkben a' Constitúziós seregekben szolgált.

Barcellona-ba sok olly fő személyeket vártak, kik Madridból mostanság útasítottak-el a' Policzia által. Ilyen Frias Herczegné, a' ki már megérkezett Barcellona-ba.

Spanyol Amerika.

A' Columbiai Státus ujság szerint, a' melly Julius' 11-kén indult, Generális Bolívar azon esztendőnként való 50,000 font Sterlingekből, (300 ezerforintokból) álló fizetésről, mellyet néki a' Congressus a' maga 1823-ban Jul. 25-kán költ végzése

által, mint Elölülőnek és Marschalnak határozotti, a' Perui hadakozás' végéig lemondván kinyilatkoztatta, hogy minden fizetés nélkül akar a' közönséges társaságnak szolgálni.

A' Columbiai Senatusnak Mosquera nevű tagja egy egész őszvér-tereh Pitoya nevű fa-héjjat küldött mustra gyanánt az Anglus Consulhoz Hendersonhoz, arra kérvén őtet, hogy vizsgáltaassa-meg, hogy valyon ezen Columbiai termésnek lehetne-e azt a' hasznát venni, a' mire a' China' héjját olly nagyon használják.

Generális Morillót ki most, ha jól emlékezünk, Franciaországban tartozkodik, meghívta Bolívar, hogy vegye lakását Columbia' földjén.

Nagy Britannia.

Az Anglusok örvendetes hirt vettek végezetre az Afrikai partokról. A' Stár így adja elé a' dolgot: —

„Mi nagyon örvendetes tudósításokat kezölhetünk Afrikának azon partjáról, a' melly Arany-partnak neveztetik. Az Aschantik, kik a' magok Januarius' 21-kén Acránál nyert győzelmeskedésekre nézve fel-fuvalkodtak s elbátrodtak vala, második esatát is mérészeltek próbálni, de megvertettek.“

Ezen tudósítást, a' melly Jul. 18-dikán indult Afrikából, az az Oberster Sutherland hozta Londonba, ki a' szerencsétlen Maccarthy' helyébe ideigvaló Kormányozóvá neveztetett volt a' Castle-Coast nevű fokon, de a' honnét már most eljövén, ezen hivatalt Oberster Grantra bizta.

Az Aschantikkal való új verekedés Julius' 11-kén történt. Az Aschantik már annyira elényomultak vala, hogy csak három Anglus mértföldnyire állottak Coast-Castlétől, a' midőn az Anglus ágyuzók reájok tüzelni kezdvén, olly kogyetlen puszt

tilást tettek az ő csatázó soraik között, hogy tellyesen megverettettek.

Julius 12-dik és 13-dik napjain is történtek holmi öszszeesapások az Aschantiknak némelly egymástól elszakadott csoportjaikkal, s ezekben is mindenütt az Aschantik verettettek-meg.

Egyik főbb resultatuma ezen győzelmeskedéseinknek a' lett, hogy Williams úr, ki még az Accrai ütközetkor az Aschantikhoz fogságra esett vala s azolta Elminában fogságot szenvedett, most abból a' Belga Kormányozónak kezességére elbocsátatott.

(Ha mi azon Anglus tudósításokat, mellyek ezen Aschantikkal történt új és szerencsés verekedésekről kijöttek, mind le akarnók írni, úgy még a' jövő Pénteki újságlevelünkbe se' térne ezeknél egyéb). Tehát csak rövid kivonásokat teszünk ide beállók: —

A' Király maga személyesen vezérlette az Aschantikat, az Anglusokat pedig Oberstlieutenant Sutherland, a' ki ezen tudósításokat Londonba hozta. Az Anglusok vesztese valami 500 elesett vagy megsebesedett emberekből állott, a' melly vesztés főbb képpen a' Fantis nemzet béli sereget érte, melly nemzet az Anglusokkal szövetségben van, ezért ennek fegyveresei is ezekkel együtt csatáztak az Aschantik ellen. Az Anglus tiszték közzül csak Hadnagy Swanzy esett-el.

Az ellenség 15000 emberekkal állott volt ki a' csatázó mezőre. Mit vesztett, még ezen tudósításoknak elindulásakor nem lehetett tudni. Az Anglusok most ágyukkal és kartácsal dolgoztak az Aschantik ellen, a' mellyekkel szörnyű pusztítást tettek az ő soraik között s nagyon reájok ijesztettek, úgy hogy a' verekedésnek megújítására többé semmi kedvet nem mutattak. A' cssta csak valami három negyed rész Anglus mértföldnyire történt a' tengerparttól, melyre nézve az a' Thetis nevű

hajó is tett-ki a' parta matrozokat és tengeri katonákat segítségül, a' mellyen Oberstlieutenant Sutherland Angliába vissza érkezett. A' verekedés egész estig tartott, csak az éjjeli sötétség vethetett véget néki.

Londonban bizonyos személyek' társaságot formáltak, hogy Angliától fogva Napkeleti Indiáig gőzhajóval való járást, közösülést, állítsanak-fel. Magában értődik a' dolog, hogy ezen gőzhajók a' jó reménység' fokánál fognak oda s meg vissza elevezni. Hogykő-szén' dolgában soha fogyatkozást ne szenvedjenek ezen hajók, vagy hogy a' kő-szén' igen nagy helyet ne foglaljon-el rajtok, sok helyeken szén-depositoriumok fognak ezen sokáig tartó tengeri úton felálltatni.

Angliában Jedburgh mellett nagy zápor eső esvén, egy ház meggyulladott tőlle, a' melly történet első tekintettel csudálatosnak látszik lenni, de azonnal nem leszsz csudálatos, mihelyest azt megjegyezzük, hogy a' házban oltatlan mész találtatott, mellyet az eső meggyujtván, attól az egész ház meggyult s hamuvá lett. —

Francia Ország.

A' meghalt Király pompás temetsége S. Denisben, mint hallik, October' 25-kén, a' X-dik Károly koronázási pompája pedig a' jövő tavaszon fog Rheims városában véghez menni.

Azt mondják mint az Etoile erőssíti, hogy Generális Excelmans a' Királyhoz audientziára boesátatván, ő Felsége így szollott hozzá: — „Generális Úr! En minden multakról elfelejtkezek, csak arra az egyre akarok megemlékezni, hogy az úr, midőn Bonaparte 1815-ben Marc. 20-dika után azt bizta volt reá, hogy engem úzóbe vegyen, más útát követeit, nem azt a' mellyet én.“

Ez az Etoile nevű újság az után, hogy a' Király az újságok Censuráltatását Sept. 29-dikén elörlötte, ezen tárgyra néhány-szor vissza tért, 's mindenkor nagyon kikelt azon újságok ellen, a' mellyek a' Királynak ezen Végzését olly nagy örömmel fogadták, 's dicsérték. Octob. 2-dikán is így nyilatkoztatta ki magát: —

„Sajnáljuk, hogy azt a' megegyező dicséretet, mellyet újságíróink a' nyomtatási szabadságért kinyilatkoztattak, megzavarni, 's azon emberek ellen, a' kik nem soká azt fogják erőssíteni, hogy ezen szabadság éppen nem káros, 's minden emberi intézetek között csak egyedül hasznos, bizonyságokat még pedig egészen új bizonyságokat kéntelenítettünk felhordani az eránt, hogy ez valósággal nagyon veszedelmes. Mi ezen bizonyságokat nem az újságlevelkekből, mint hogy ezek még tegnapelőtt nem valának szabadok, hanem inkább csak a' könyvekből veszszük, a' mellyek a' nyomtatási szabadságtól soha sem voltak megfosztatra. De megeshetne, hogy azok is, kik ezen könyveket irták, az újságokban, mellyek nekünk a' nyomtatási szabadságot éppen mint az arany időnek viszszatérését úgy dicsérik, holnap nagyon fognának dicsértetni. Mi itt most azon könyvre ezélnék szavainkal, a' melly illy titulus alatt jött ki: „Lengyel ország Historiájának kivonása“ (Resume de l'Histoire de Pologne) írta Thiéssé Leon.

„Felhossa ezen könyv-író egyebek közt, hogy a' Lengyelek Miecislásnak országlása alatt, a' keresztyén hitet felvéen, ő az ő megtérése után a' Szent Székeltől Romából Missionariusokat kért, 's az Evangyéliumnak prédikáltatását a' maga országában elő segéllette“ — 's ezen történetet illy módon beszéli elé: —

„Eljött vala azon szempillantat, hogy „Roma Lengyel országot meghódoltassa: „de a' melly határozás nagyon drágába került a' Lengyelekmek. Ők, mint min-

„den kivélt nemzetek csudálással fogadták a' keresztyéni Morált, de ez nállok, mint nagyobbára más népeknel is, „csak a' türhetetlenség' tortúrájának társaságában mutatta magát. Ezen változást „I-ső Miecislás vitte véghez, a' ki a' maga feleségének tanácslásait követvén elhatározta magát, hogy hamis isteneiről „lemondjon. Alig tette vala fel magában „ezeknek elesküvését, midőn a' Romai „Udvar a' környülállásoknak használásához értvén, neki egy Cardinális és Missionariusokat küldött, a' melly elég materia vala neki arra, hogy üldözővé legyen. (oldal 42 és 43). Azon kegyetlen „eszközök, mellyek arra fordítottak, hogy „egy népnek vallása megváltozzék, inkább „arra voltak alkalmasok, hogy a' keresztyéni hit ellen idegenséget gerjeszenek, nem pedig, hogy azon népnek „szeretetét az új istentisztelet eránt felgerjeszszék. Valóban csak fogyatkozással „érték-el az ölések és Missionariusok, ambar mind egy ezétra dolgoztak, ezen „ezélt, és sok Lengyelek azután is megtartották a' magok előbbeni istentiszteletjek eránt viseltető tilkos hajlandóságait „kat (old. 45).“

„Mind ezek (így szoll az Etoile) hazugságokból álló szövevények, de a' melly hazugságok olly vélekedést gerjesztenek az ifjakban, hogy az üldözésnek lelke a' Catholica Religiónak lelke légyen, és hogy ez csak erőszaknak és vesztő helyeknek segedelmével terjesztette-el magát, melyből végre a' következene, hogy ő csak az emberek' gyűlölségét érdemlené, és hogy ő tellyességgel nem az a' szelid és könyörülő Religio volna, és lehetne, mellyet az Evangyélium e' földön prédikallott.“

„Ezen író minden soraiban a' Catholicismus ellenségének 's a' Protestantismus barátjának bizonyítja lenni magát, de nem is lehet csudálni, mert mi úgy itélünk, hogy ő tagja azon keresztyén Moral elő-

segéllésén dolgozó társaságnak, melyről beszélni már volt alkalmatosságunk, 's a melyre ismét vissza fogunk térni. Addig is kérünk minden színű és vélekedésű újságokat, hogy minekelőtte a nyomtatási szabadságot illy minden feltétel nélkül dicsérnék, előbb gondolkozzanak azon esz- közökről, mi módon lehessen azon ros- szaknak elejét venni, mellyeket az olly irások okozhatnak, mint a' millyen a' fel- jebb említették."

B é c s.

Az itt kijövő Udvari újságban Oct. 16-dik napján egyebek közt illy cikkekelyek találtattak: —

„Császár és Apostoli Király Ó Felsege a' maga Első Fő Udvarimesteréhez és Fő Camerariusi Helytartóához Herczeg Traut- mandsdorffhoz bocsátott Kabinéti írása ál- tal, Csillag-keresztes és a' Császárné Ó Felsege Palotás Dámáját, Kinskyné Ó Herczegasszsonyságát született Baró Ker- pen kisaszszonyt, Cs. K. Főudvarimester- névé, úgy Gróf Cavriani Erzsébet és Gróf Wurmbrand Wilhelmina Cs. K. Csillag-keresztes 's Udvaridáma Assz- szonyokat, Cs. K. Udvari Dámákra méltoztatott kegyelmesen nevezni 'Sophia Bavariai Királyi Princzaszszonynál a' Ferencz Károly Ó Cs. Fő Herczegsége jövődöb- li Hitvesénél."

Császár és Király Ó Felsege a' maga első Fő Udvarimesteréhez Herczeg Traut- mandsdorff-Weinberghez e' hónap 17-dikén bocsátott kabinéti kegyelmes írása által a' Cs. K. közönséges Udvarikamara' Elölül- jét Mélt. Gróf Nádasdy Mihály Úr Ó Nagyságát, azon tekintetből, hogy ezen Elölülőség mellett a' Financziai Minister- ségnek Provisorai kormányozását is mind ez ideig Ó Cs. K. Fl.gének tellyes meglege- désre folytatta, Cs. K. Financziai Ministerré kinevezni méltoztatott.

„Azon időnek, melly már most a' Historiai történetké, bűnhödései között

kitetsző volt azon erősségek', bástyák' né- mely oldalalaiknak, mellyek az Austriai Birodalom' fő városát körülveszik, a' bé- kességnek megkötötése után, puskapor által lett felvettotése. A' Császár' gondos- kodása ezen bástyáknak omlásaikból ol- lyan új építeseket emelt-fel, mellyek a' magok szélesen kiterjedő kerületjében nagy térségeket és egy közönséges kertet foglalnak, a' melly kert ezen Császári Re- sidentzia' lakosainak időtöltési gyönyörű- ségül szolgál. A' Monárchanak akarátja szerént, ezen helyeken, a' mellyek om- lasokká váltak vala, két olly emlékeztető épületeknek kelle felállitatni, a' mellyek ezen omlásoknak helyeit nevezetesiténék, fényesiténék. Egygyike ezeknek a' meggyö- zetett mulandóságnak, másika a' mestersé- geknek van határozatva. Az első egy olly kapu, melly a' legtisztább építési mester- ségnek réguláji szerént lévén épittetve, a' Császári Burg előtt találtató térséget hatá- rozza. A' másik egy templom, melly az Athenási Théséus templomának inustrafor- májára van épittetve.

„Mind ezek az építések a' katonák ál- tal vitettek véghez, 's következesképpen éppen azok a' karok, mellyek több mint husz esztendőig folyt hadakozásokban a' haza' ellenségei ellen verkedtek vala, se- gitették a' csendességnek helyreállása után elő a' békességnek legszebb munkáját.

„A' mondott közönséges kert esztendő- nél régebben, a' Burg' kapuja pedig a' kö- rülette találtató tárgyakkal egyetemben már több hetek előtt tökéletességre vitettek. Hanem Császár Ó Felsege megakarta ezen kapunak nevezetességét, kinyittatási idő- pontja által közelebről határozni, melyre nézve megparancsolta, hogy az egész Eu- rópara kiváltképpen pedig Németországra nézve olly nagy következesű Lipsiai üt- közeti tizenegygyedik esztendejének napján nyittassék-meg.

A' Közönségnek pedig hírül adatik, hogy az ezen Burgkapun a' székérrel való

járáskelés, October' 18-dikának déli 12-dik órájától fogva közönségesen szabadleszen.

Ő Cs. K. Felsége mindenkor hajlandó lévén a' közhasznú intézeteknek atyai indulattal való előmozdítására, egy Egészbátorságosító (Brandversicherungs) intézetnek 30 esztendőig tartandó felállítatását nem csak megengedni, hanem azt különös kedvezések felől is bizonyossá tenni, kegyelmesen méltoztatott.

Ezen, Francia, Anglus és Német országokban már sok esztendőktől oltá fennálló intézetnek nagy és fontos hasznai már jobban bebizonyosítottva vannak, hogy sem itt ezeknek a' társasági alapokra való jótévő befolyásokat szélesen magasztalunk kellene. Ezen intézetek a' tehetős familiákat a' hirtelen való elszegényüléstől megoztalmazzák, a' birtokokat becsesekké teszik, a' munkásságot és keresményi szorgalmatosságot buzdítják, a' tulajdonosokat valamint a' Státust és a' magok' jövedelmeiknek felbeszakadatlan bevétele felől bizonyosokká teszik, következőképpen a' Státusban találtató minden féle polgárokra nézve kedves jelenetnek lenni bizonyítják magokat.

Ezen igasság itt Bécsben is illendőképpen megesmertetett, minthogy mihelyest az aláírás elkezdődött, a' 2000 Akciák azonnal mind elkapódtak 's név szerént H. Trattmansdorff, Czernin és Illésházy Grófok, Udv. Ágens Drescher, 's a' következő kereskedőházak, u.m: Arnstein, Escles, Berger, Bruchmann, Fries, Gaymiller, Henikstein, Herz, Hippenmayer, Löwenthal, Pacher, Rothschild, Schuller, Sina, Stametz, és Wayne által, mind elvétek.

Az Ő Cs. K. Felsége által megerősített Statutumokhoz képzest azután kö-

zönséges gyűlést tartottak az Aktzionáriusok, melyben a' társaság Organizaltatása meghatározott, 's az alább irit Direktorok a' tagok közzül kiválasztattak. A' Státutumok a' Bécsi Udv. Ujság mellett találtanak 's a' társaság Canczellariájában ingyen adattatnak.

Az intézet Igazgatóji tehát már most ujabbán kihirdetik, hogy az 1824-dik esztendő Oktoberének 18-dik napjától fogva, a' Directio az égés' veszedelmei ellen való bátorságosítást, a' tűz által történt kárvallásért, a' lakó, gazdasági, fábrikai, és mesterségi épületeknek a' város 's falukon menkö által lehető meggyulladás, úgy a' butoroknak, portékálnak, fábrikálnak, mesterségi szerszámoknak, mezei terméseknek, marháknak odaégése cránt meghatározott bátorságosító fizetésért, (jutalmakért) külső és belső országokra nézve, magára veszi.

Conv. pénzben két millio forintok, mely summa ha az intézeti foglalatosság terjedni fog nagyobbá is tételhetik, megnyugtathatják a' bátorságossá-téetetteket a' felől, hogy az Igazgatás az égés által vallott kárért illő elégtételt mindenkor haldék nélkül és kész pénzel megfordítja.

A' meghatározott bátorságosító summa mindenkor a' rendelések és legszorosabb egyenesség szerént fog mérsékelteni, 's az említett hamari és pontos fizetés lesznek tulajdonképpen azon főbb vonások, mellyek ezen intézetet minden más némű Tűzbátorításoktól megkülömböztetik. — A' társaság' Canczellariája van a' Dorottya-uczában az 1116 szám alatt az 1-ső emeletben. — Az Igazgatás tagjai ezek:

Herz. L. N., Mayer János, Wayne Josef Direktorok, Pacher J. M., Báró Gaymiller, Báró Puthon, Nemcs Henikstein Josef, Censorok.